УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ

НАСТАВНО НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата Младена Г. Пешића

Одлуком Наставно-научног већа Факултета бр. 01-796/2-4.12 од 23.04.2018. године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Младена Г. Пешића под насловом:

ИЗЛОЖБЕНЕ ПРАКСЕ АРХИТЕКТУРЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ И ЈУГОСЛОВЕНСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР ОД 1945. ДО 1991.

Након прегледа достављене Дисертације и других пратећих материјала и разговора са кандидатом, Комисија је сачинила следећи

Р Е Ф Е Р А Т

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

Школске 2009/2010. године кандидат је уписао докторске академске студије архитектуре научног карактера (основна област истраживања: архитектура и урбанизам, а ужа научна област истраживања: студије архитектуре).

На основу члана 98. Статута Архитектонског факултета у Београду ("Сл. Билтен Факултета", бр. 105/15-пречишћен текст и 98/14), а у вези са чланом 28. и чланом 29. Правилника о докторским студијама ("Сл. билтен АФ", бр. 102/14) и Одлуком Већа докторских студија Архитектонског факултета у Београду од 09.09.2015. године, Наставно научно веће Факултета је, на седници одржаној дана 16.11.2015. године, донело одлуку број 01-2060/2.14.11. којом је образована Комисија за оцену испуњености услова кандидата Младена Г. Пешића, маст. инж. арх. и теме докторске дисертације, под насловом **„Изложбене праксе архитектуре у Југославији и југословенски културни простор од 1945. до 1991."** у следећем саставу:

- др Мариела Цветић, ментор
  ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду

- др Ана Никезић,
  доцент Архитектонског факултета Универзитета у Београду

- др Јасмина Чубрило,
  ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду

На основу члана 30. Закона о високом образовању (“Сл. Гласник РС”, бр 76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење и 68/15), а у вези са чланом 100. Статута Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ”, бр. 105/15- пречишћен текст), чланом 31. Правилника о докторским студијама Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ”, бр. 102/14) и сагласности Већа научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду од 09.02.2016. године, Наставно научно веће Факултета је, на седници одржаној 22.02.2016. године, донело одлуку број 01-176/2-1.3. да се Младену Г. Пешићу, маст. инж. арх., одобрава рад на теми докторске дисертације, под насловом **„Изложбене праксе архитектуре у Југославији и југословенски културни простор од 1945. до 1991.“** и да се за ментора именује проф. др Мариела Цветић.

Кандидату је на основу лекарских уверења због дуге болести одобрен статус мировања у школској 2014/2015., години Решењем бр. 03-14/399.2. На лични захтев кандидата, Наставно научно веће Архитектонског факултета од 13.07.2016. одлуком бр. 01-808/2-8.13 одобрило је продужетак за завршетак студија за годину дана, односно до 30.09.2017. године. На захтев ментора, проф.др Мариеле Цветић, Наставно научно веће Архитектонског факултета од 26.06.2017. године одлуком бр. 01-1090/2-3.15 одобрило је продужетак рака за завршетак студија за годину дана, односно до 30.09.2018. године.

Докторску дисертацију завршену априла 2018. године, уз сагласност ментора, кандидат предаје на Веће докторских студија 16.04.2018. године.

На основу члана 101. и члана 102. Статута Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ”, бр.116/17 - пречишћен текст), члана 37. Правилника о докторским академским студијама (“Сл. билтен АФ”, бр. 102/14) и Одлуке Већа докторских студија Факултета од 16. 04. 2018. године, Наставно - научно веће Факултета је, на седници одржаној дана 23. 04. 2018. године, донело одлуку број 01-796/2-4.12 да се образује Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Младен Г. Пешића, дипл. инж. арх., под насловом **„Изложбене праксе архитектуре у Југославији и југословенски културни простор од 1945. до 1991.“**, у саставу:

- др Мариела Цветић, ментор и члан комисије
  ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду

- др Ана Никезић, члан комисије
  ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду

- др Јасмина Чубрило, члан комисије
  ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду

- др Александра Ступар, члан комисије
  ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду

1.2. <u>Научна област дисертације</u>

Докторска дисертација припада научној области *Архитектура и урбанизам* и ужој научној области *Архитектуре,* за које је Факултет матичан.

Ментор предметне дисертације је др Мариела Цветић, ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду.

Списак радова који квалификују професора др Мариелу Цветић за ментора докторске дисертације:

1. Cvetić, Mariela, New Sound, *Das Unheimliche And Women: The Case of "The Tales of Hoffmann"* , International Journal of Music, *New Sound,* Issue No. 46, II/2015, ISSN 0354-818X=New Sound

2. Mariela Cvetić, Sladjana Marković, *Experience and Theory in Architectural Design: Digital Chain Case,* AM: Journal of Art and Media Studies, No. 12/2017, THEME: Architecture with(in) Art and Theory, Faculty of Media and Communication, Singidunum University, Belgrade and Orion Art, Belgrade, ISSN 2217-9666, ISSN-online 2406-1654

3. Cvetić, Mariela, *Reading architecture - Layers of interpretation,* in *Wonderland Manual for Emerging Architects*, Forlati, Silvia; Isopp, Anne (Eds.), Springer Vienna Architecture, Vienna, 2011, ISBN 978-3-7091-0822-2 SpringerWienNewYork

4. Cvetić, Mariela, „Theoretical Consideration of Exhibition: Between *Wohnlich* and *Chez soi*" in: Ljiljana Blagojević, ed. *Wohnlich.* Belgrade: University of Belgrade – Faculty of Architecture, 2010, ISBN 978-86-7924-039-2

5. Cvetić, Mariela, *Das Unheimliche. Psihoanalitičke i kulturalne teorije prostora,* Orion Art i Arhitektonski fakultet, Beograd, 2011, ISBN 978-86-833305-60-5 (OA)

1.3. Биографски подаци о кандидату

Младен Г. Пешић је рођен 12.04.1986. године у Лесковцу. Основну школу и Гимназију „Станимир Вељковић Желе" је завршио у Лесковцу. Кандидат је завршио и нижу музичку школу „Станислав Бинички" – одсек виолина, такође у Лесковцу.

Кандидат је 2008. године завршио Основне академске студије на Архитектонском факултету Универзитета у Београду, са просечном оценом 9.38. На истом факултету Младен Пешић је 2009. године завршио Дипломске академске студије (мастер), са просечном оценом током студија 9.93 и оценом 10 на дипломском раду (Мастер теза и пројекат: „*Постројење за рециклажу комуналног чврстог отпада – депонија Винча*") и тиме стекао звање мастер инжењер архитектуре. Дипломски мастер пројекат био је кандидат Архитектонског факултета за награду Привредне коморе Београда одбрањеном Дипломском Мастер пројекту. Докторске студије на Архитектонском факултету Универзитета у Београду кандидат је уписао школске 2009/2010. године. Као усмерење докторских студија одабрао је студије научног карактера.

У току студија, кандидат је у периоду од октобра 2006. до јуна 2010. године био ангажован у настави на Архитектонском факултету Универзитета у Београду као студент демонстратор и сарадник у настави. Од октобра 2016. године кандидат је запослен на Архитектонском факултету Универзитета у Београду као сарадник у настави – асистент на Департману за урбанизам.

У периоду од 2006. године до данас, Младен Пешић је активно учествовао и освајао награде на архитектонско-урбанистичким конкурсима у земљи и иностранству. Награђени радови из области архитектуре и урбанизма излагани су на изложбама у земљи и иностранству, и објављивани у часописима и другим публикацијама. Кандидат од 2010. године сарађује са агенцијом „Гео Меда“ на пословима израде архитектонске и урбанистичке документације (израда идејних и главних архитектонско-урбанистичких пројеката) док је од 2012. године члан архитектонског студија „КОЛАЖ: платформа за архитектуру и дизајн“.

Кандидат од 2009. године у циљу додатног усавршавања учествује на научним и стручним скуповима, изложбама, радионицама и конкурсима у земљи и иностранству. Поседује знање енглеског језика и почетни ниво шпанског језика.

Младен Г. Пешић је излагао научне радове на националним и међународним конференцијама са којих има објављене научне радове и објављени чланак у домаћој публикацији.

2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Докторска дисертација је изложена на 315 нумериснаих страница.

У делу који претходи нумерисаном делу рада дати су: насловне стране на српском и енглеском језику, резиме на српском и енглеском језику, садржај, и списак илустрација.

Основни текст дисертације изложен је на 423 странице. Иза основног текста следи списак коришћене литературе и извори, прилози (графички материјал који подразумева 2 илустрације, 191 илустрацију архитектонских објеката и урбанистичких целина и биографија кандидата, и изјаве.
Докторска дисертација подељена је у пет целина: Увод, Феномен изложби архитектуре, Студије случаја-изложбене праксе архитектуре у социјалистичкој Југославији, Дискусија и упоредна анализа изложбених формата – Националне и интернационалне изложбе, Југославија и југословенски културни простор и Закључна разматрања.

Поменути делови дисертације подељени су у подцелине, а докторска дисертација је прегледно систематизована према следећем садржају:

УВОД 1

1.1. Претходна анализа информација о предмету истраживања 4
1.2. Критичка анализа литературе о предмету истраживања 10
1.2.1. Преглед и систематизација примарних извора 10
1.2.2. Преглед и систематизација секундарних извора 14
1.3. Предмет и проблем истраживања 17
1.3.1. Дефинисање значаја предмета истраживања 19
1.4. Пресек основних теорија и резултата 20
1.5. Циљеви и задаци истраживања 22
1.6. Полазне хипотезе истраживања 23
1.7. Научне методе истраживања 24
1.8. Структура докторске дисертације 25

1.9. Научна оправданост дисертације, очекивани резултати и практична примена резултата 27
1.9.1. Допринос области архитектуре 27
1.9.2. Допринос ширем научном и друштвеном контексту 27
1.9.3. Очекивани доприноси методологији 27
1.9.4. Очекивани резултати истраживања 28
1.9.5. Очекивана примена резултата истраживања 28

II ФЕНОМЕН ИЗЛОЖБИ АРХИТЕКТУРЕ 29

2. Појмовна и теоријска основа 29
2.1. Дефинисање изложби 30
2.1.1. Изложбене праксе 34
2.1.2. Наративност изложби 36
2.1.3. Кустоске праксе 38
2.2. Историјски развој изложби 40
2.2.1. Музеји и изложбе 46
2.2.2. Перформативност музеја 51
2.3. *Изложбени синдром* (*Exhibitionary Complex*) 55
2.4. Изложбе као медиј, институције и уметничке форме 58
2.5. Изложбе и архитектура 63
2.5.1. Изложбе архитектуре 64
2.5.2. Архитектонска пракса и изложбе 65

3. Друштвени и просторни контекст истраживања изложби архитектуре 70
3.1. Југословенски културни простор и изложбе архитектуре 72
3.2. Пракса организовања изложби архитектуре у Југославији 79

III СТУДИЈЕ СЛУЧАЈА: ИЗЛОЖБЕНЕ ПРАКСЕ АРХИТЕКТУРЕ У СОЦИЈАЛИСТИЧКОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ 87

4. Међународне изложбе архитектуре и југословенски културни простор 89

4.1. Југословенски павиљон на Међународној изложби у Монтреалу 1967. године 90
4.1.1. Светске изложбе – друштвени и историјски контекст 92
- Светска изложба у Монтреалу 1967. године 93
- Архитектура националних павиљона 97
4.1.2. Социјалистичка Федеративна Република Југославија на изложби у Монтреалу 102
- Конкурс за пројекат југословенског павиљона 107
- Концепција изложбене поставке 115
- Рецепција југословенског павиљона 119
4.1.3. Закључак 121

4.2. Учешће Југославије на Међународној изложби архитектуре у Венецији 1991. године 124
4.2.1. Међународна изложба у Венецији 125
- Историјски преглед 126
- Национални павиљони 131
4.2.2. Учешће Југославије на Међународној изложби архитектуре

у Венецији 1991. године 136
4.2.3. Закључак 142

5. Националне изложбе архитектуре и југословенски културни простор 142

5.1. Изложба „Српска архитектура 1900 – 1970“ 143
5.1.1. Друштвено – историјски контекст изложбе 143
5.1.2. Идеја и концепција 146
- Просторно програмска концепција изложбе 149
- Каталог изложбе и пратеће активности 157
5.1.3. Закључак 161

5.2. Београдски Салон архитектуре 163
5.2.1. Историјски развој Салона архитектуре 165
5.2.2. Улога и значај Салона архитектуре 169
- Каталози Салона архитектуре 171
- Награде и признања Салона 174
5.2.3. Закључак 179

IV ДИСКУСИЈА И УПОРЕДНА АНАЛИЗА ИЗЛОЖБЕНИХ ФОРМАТА: НАЦИОНАЛНЕ И ИНТЕРНАЦИОНАЛЕИЗЛОЖБЕ, ЈУГОСЛАВИЈА И ЈУГОСЛОВЕНСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР 182

6.1. Модели изложбених пракси архитектуре 183
6.2. Компаративна анализа модела међународних изложби: Светске изложбе и Бијенале 191
6.3. Компаративна анализа модела националних изложби: Историографске и салонске изложбе 194

V ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА 203

ЛИТЕРАТУРА 208

ИЛУСТРАЦИЈЕ 223

БИОГРАФИЈА 230

Изјава о ауторству
Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада
Изјава о коришћењу

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

Увод у рад представља основне информације, објашњење и мотив истраживања. Поред предмета истраживања дата је и анализа информација о предмету истраживања у оквиру које су дати преглед и систематизација примарних и секундарних извора. У уводу су дефинисани предмет и проблем истраживања, пресек основних теорија и резултата,

циљеви и задаци истраживања као и систем научних хипотеза и методолошка поставка истраживања.

Други део односи се на приказ теоријског и историјског разматрања феномена изложби. У овом делу приказан је историјски развој изложби и њихов однос са институцијом музеја. Дефинисан је појам изложбених пракси и објашњен је термин *изложбеног синдрома* као важно теоријско полазиште у истраживању. Такође је дат приказ улоге изложби као институције, медија и независне уметничке форме након чега следи приказ односа између изложби и архитектуре као дисциплине. У завршном делу поглавља приказан је историјски и просторни контекст на који се истраживање односи као и кратак историјски приказ изложби архитектуре које су организоване у истраживаном периоду у Југославији и њихове релације са југословенским културним простором. У овом делу приказане су промене које су настале приликом организовања изложби архитектуре у различитим временским интервалима и развојна логика овог процеса.

Трећи део се односи на студије случаја одабраних изложби паралелно са приказом и анализом друштвено политичких догађаја у оквиру којих су изложбе организоване. У овом делу су. У овом делу су приказане студије случаја које се односе на најрепрезентативније изложбе из посматраног периода. На основу критеријума који су дати у овом делу приказани су изложбе односно наступи, Југославије на Међународној изложби у Монтреалу 1967. године, Наступ Југославије на Бијеналу архитектуре у Венецији 1991. године, изложба „Српска архитектура 1900 – 1970“ која је одржана 1972. године и Салон архитектуре у Београду који се први пут организује 1974. године.

Четврти део се односи на упоредну анализу групе изложби – две међународне и две националне изложбе и да је анализу и приказ могуће типологије изложбених манифестација. У овом делу се даје предлог класификације изложби као и могући модели.

Закључак садржи коначно сумирање прикупљених резултата истраживања, проверу валидности почетних хипотеза и постављених циљева рада, као и дате могућности правца даљих истраживања.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. <u>Савременост и оригиналност</u>

Истраживање кандидата Младена Г. Пешића представља оригиналну научну студију о односу изложбених пракси архитектуре на простору Југославије у периоду од 1945. до 1991. године и југословенског културног простора. Значај предложеног истраживања огледа се у научној интерпретацији и објашњењима изложбених пракси архитектуре у релацији са југословенским културним простором која до сад није била довољно сагледана и истражена, а студија проблема (случајева) рађена је са интердисциплинарно-културалног становишта, примарно посматрањем изложбених пракси и дискурса архитектуре, као и њихових релација са ширим друштвеним, економским, политичким и културалним дешавањима у датом временскм оквиру.

Рад кандидата представља прилог проучавању историје архитектуре Југославије у периоду након Другог светског рата због тога што истиче и илуструје однос и везе између

изложби архитектуре као привремених догађаја са ширим темама друштвеног и струковног контекста. Истовремено, истраживање приказује изложбе архитектуре као могуће архиве за шира истраживања која се односе на историју, теорију и праксу архитектуре кроз истраживање механизама њиховог организовања. Истраживањем кандидат приказује и објашњава изложбе архитектуре које су организоване у време социјалистичке Југославије од 1945. до 1991. године (ДФЈ, ФНРЈ и СФРЈ), у периоду након Другог светског рата, и позиционира их архитектуре у шири струковни и друштвени контекст уз дефинисање и појашњење механизама њиховог организовања и одржавања.

Кроз истраживање кандидат прати промене у форматима изложби, од државних пројеката из периода педесетих и шездесетих година 20. века до периода седамдесетих и осамдесетих година 20. века када постоје као део мањих приватних иницијатива, а истовремено утврђује и њихову улогу, односно тематски садржај, од изложби као манифеста до изложби као места критике и архиве.

Рад кандидата Младена Г. Пешића одликује савременост у приступу теми, теоријским премисама и анализи представљеним у сагледавању изложбених пракси у архитектури и њихових релација са југословенским културним простором кроз анализу дихотомије између такозваног инжењерског (техничког) и уметничког приступа у архитектури, као и струковних специфичности које се везују за поље архитектуре. Истражујући проблеме изложбених пракси архитектуре, кандидат долази до значајних увида о статусу архитектуре и њеним односима са другим дисциплинама у посматраном контексту.

Оригиналност докторске дисертације Младена Г. Пешића огледа се, пре свега, у јасном указивању на чињеницу да се изложбе архитектуре и пратеће публикације у наведеном периоду могу посматрати као критичке праксе архитектуре у Југославији, у оквиру којих се архитектура интерпретира, репродукује и јавно приказује. У складу са тим изложбе се разматрају као значајни историјски догађаји који имају улогу у репродукцији архитектонских дела и редефинисању улоге архитектуре у југословенском културном простору. Кроз истраживање институционалних структура, од теоријских и критичких до образовних и организационих, као и самог процеса извођења изложби у архитектонској пракси Југославије, а под претпоставком да су изложбе архитектуре обликовале и биле обликоване кроз социјалне, политичке и културне односе, кроз националну репрезентацију и интернационализам појединих манифестација, кандидат показује да су се одређене форме уметничких и архитектонских пракси у Југославији легитимизоване кроз изложбене праксе. Оригиналност рада се огледа и у примењеним методима истраживања и примењеном интерпретативном моделу којим дефинише однос изложби архитектуре као субјекта спрам ширег друштвеног контекста. Кандидат на овај начин указује да се истраживањем изложби архитектуре, пратећих публикација и рецепције изложби у времену након њиховог одржавања може пратити њихова улога, развојни ток, и значај у домену архитектуре у Југославији у другој половини 20. века, тачније у периоду од 1945. до 1991. године, а у односу на друштвено-политичке, економске и културне промене како на спољнополитичком тако и на унутрашњем плану. Такође, оригиналност дисертације односи се и на разумевање изложбених пракси као друштвеног феномена.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Кандидат је приликом израде докторске дисертације користио релевантну литературу, и релевантне примарне и секундарне изворе. Полазећи од досадашњих интерпретација и резултата истраживања која се односе на питање изложби архитектуре и с обзиром да се у случају изложби архитектуре ради о догађајима који имају ограничено трајање као и да није могуће њихово непосредно истраживање, до највећег броја информација кандидат је долазио се на основу доступне архивске грађе.
На основу расположивих и обрађених извора кандидат је успоставио следећу класификацију примарних извора: 1) извори који се односе на област архитектуре, 2) извори са тежиштем првенствено у оквиру области ликовних уметности и 3) извори који се односе на друштвено-политички контекст у оквиру кога се предмет истраживања анализира. У оквиру прве групе кандидат је обрадио архивску, хемеротечку грађу, изложбену и пројектну документација која се односи на изложбе архитектуре. Затим је дат приказ извора који се односе на теорију и праксу архитектуре у Југославији, којима се успоставља хронологија унутар поља архитектуре на датом простору и њена веза са друштвено-политичким контекстом. У оквиру друге групе извора који се односе на ликовне уметности, кандидат је истражио релевантне изворе који се односе на организацију, реализацију и приказ изложби ликовних уметности у земљи и иностранству, теоријска истраживања и критички приказе из области уметности као и историографске приказе који се односе на поље ликовних уметности. У оквиру треће групе извора груписани су они који се односе на приказ и анализу историјског контекста, друштвено-политичког контекста, законског и регулаторног оквира и културалног контекста.
Секундарне изворе је кандидат разврстао у две групе, у оквиру којих је доступна литература, на основу дефинисаног тематског оквира и уже области истраживања додатно класификована. Прва група односи се на изворе који су од важности за истраживање архитектонског опуса који је настао на територији Југославије у оквиру датог временског оквира и ширег друштвеног контекста, док у другу групу спадају извори који се односе на шири историјат изложби као медија у области визуелних уметности и архитектуре.

Избор библиографских јединица указује на то да је кандидат упознат са кључним материјалима, теоријским расправама и примерима и да на одговарајући начин користи изворе за аргументацију својих ставова у области коју истражује.

Као најзначајнији примарни извори коришћени у истраживању издвајају се:
(наведено према азбучном реду)

<u>Каталози изложби и пратеће публикације</u>

Ignjatović, Bogdan. *Contemporary Yugoslav architecture.* Belgrade: Federal union of associations of Yugoslav architects, 1959. не пагинирано (каталог изложбе *Савремена југословенска архитектура* из 1959. године);
Каталог изложбе –„*Српска Архитектура 1900 – 1970*“. Београд: Музеј Савремене уметности, 1972;
Каталог изложбе - *Салон Архитектуре.* Београд: Музеј примењене уметности. (сва издања каталога од 1974. до 1991. године);
Milunović, Vasilije. Branislav Mitrović : Mostra Internazionale di Architettura La Biennale di Venezia 1991, Padiglione Jugoslavo /The International Exhibition of Architecture The Venice Biennale 1991, The Yugoslav Pavilion/ Međunarodna izložba arhitekture Venecijanski bijenale 1991, Jugoslovenski paviljon (Београд: Музеј примењене уметности, 1991).

<u>Најаве, прикази и реакције на изложбе</u>

- „Izložba Bugarske arhitekture u Jugoslaviji.“ *Tehnika* (Beograd), br. 1 (1948): 40-41.
- „Izložba građevinarstva na Zagrebačkom velesajmu.“ *Naše građevinarstvo* (Beograd), br. 9-10 (1949): 745-747.
-¨Povodom tjedna tehnike u FNR Jugoslaviji¨, *Arhitektura* (Zagreb), br.7 (1948), str. 29.
-¨Izložba društvenog standarda u Zagrebu¨, *Arhitektura* (Zagreb), br.25-27 (1949), str. 61-75.
-¨Izložba švicarske arhitekture u Zagrebu¨, *Urbanizam - arhitektura* (Zagreb), br. 9-12 (1951), str. 86-87; 104-105.
-¨Kolektivna izložba radova ing. arh. Vladimira Turine¨, *Urbanizam i arhitektura* (Zagreb), br. 5-8 (1951), str. 128.
-„Natječaj za idejni projekt Jugoslovenskog paviljona na izložbi u Bruxelessu 1958.g,” *Arhitektura* (Zagreb) 10, 1-6 (1956): 67-70;
-„Uži natječaj za Jugoslovenski paviljon za Svjetsku izložbu u Bruxellesu 1958.godine,” *Arhitektura* (Zagreb) 11, 1-6 (1957): 65-68;
-¨Uz međunarodnu izložbu arhitekture u Rabatu¨, *Urbanizam - arhitektura* (Zagreb), br. 9-12 (1951), str. 84-85.
Koli, Nikolaj. ¨Sovjetska arhitektura¨, *Југославија СССР* (Београд), бр. 24-25 (1947), 58-59.
K.M. „Jugoslavenski paviljon u Torinu,” *Arhitektura* (Zagreb) 15, 3-4 (1961): 28-30; M.B. „Osvrt na izložbu jugoslovenske arhitekture u Londonu,” *Čovjek i prostor*, 97 (1960):4;
M.B. ”Osvrt na izložbu jugoslovenske arhitekture u Londonu.” *Čovjek i prostor*, 97 (1960).
Marković, V. ¨Izložba građevinarstva NR Srbije u Beogradu¨, *Arhitektura* (Zagreb), br. 8-10 (1948), str. 43.
Mutnjaković, Andrija. „Paviljon Jugoslavije u Briselu.” *Arhitektura* (Zagreb) 12, 1-6 (1958): 47-53; Sofija Stojić, ’’Izložba savremene arhitekture Jugoslavije u inostranstvu’’, *Arhitektura i Urbanizam* (Beograd) 1 (1960): 31;
Manević, Zoran. ,,Jugoslovenski paviljon u Montrealu.’’ *Arhitektura* (Zagreb), br. 93- 94 (1967): 53- 56; Uglješa Bogunović, ’’Jugoslovenski paviljon u Montrealu’’, *Arhitektura i Urbanizam* (Beograd) 47 (1967): 71- 72;
Ostrogović, Kazimir. „Arhitektura SSSR 1917. – 1947. Povodom 30- godišnjice oktobarske revolucije,“ *Arhitektura* 3 (1947): str. 8.
Radović, Ranko. ,,Arhitektura Svetske izložbe u Montrealu.’’, *Arhitektura i Urbanizam* (Beograd), 47 (1967): 61-70; .
Richter, Vjenčeslav. "Predmet kao prostorni subjekt: Razmišljanja o izložbama." *Mozaik* (Beograd) 3 (1954), 42.-45, цитирано у Jasna Galjer, *EXPO 58 i jugoslavenski paviljon Vjenceslava Richtera* (Zagreb: Horetzky, 2009): 328;
Richter, Vjenceslav, Emil Weber. ¨Jugoslavenski paviljon na Međunarodnom velesajmu u Bruxellesu¨, *Arhitektura* (Zagreb), br.13-17 (1958), str. 75.
Richter, Vjenceslav, Zvonimir Faist. ¨Jugoslavenski paviljon na Međunarodnom velesajmu u Milanu¨, *Arhitektura* (Zagreb), br.13-17 (1948), str. 75.
Richter, Vjenceslav. „Osvrt na arhitektonske rezultate izložbe u Bruxellesu 1958.” Arhitektura (Zagreb) 12 (1958): 56-62.

Извори који се односе на теорију и праксу архитектуре у Југославији

"Napomene redakcije uz članak prof. B. Maksimovića »Ka diskusiji o aktuelnim problemima naše arhitekture«", *Arhitektura* (Zagreb), br. 8-10 (1948), str. 76-80.
Bernardi, Bernard. ¨O umijeću stanovanja¨, *Urbanizam i arhitektura* (Zagreb), br. 5-8 (1951), str. 114-115.
Bilinkin, N. P. ¨Neposredni zadaci nauke o arhitekturi i građevinarstvu¨, *Tehnika* (Beograd), br. 7 (1947), str. 179-184.
Богдановић, Богдан и Иван Антић. *Уметници академици 1968-1978*. Београд: Галерија САНУ, 1981.
Gomboš, Stjepan. ¨Uloga arhitekta kod projektiranja¨, *Arhitektura* (Zagreb), br. 8-10 (1948), str. 72-73.
Dobrović, Nikola. *Savremena arhitektura 1 – postanak i poreklo*. Beograd: Građevinska knjiga, 1965.
Dobrović, Nikola. *Savremena arhitektura 2 – pobornici*. Beograd: Građevinska knjiga, 1963.
Dobrović, Nikola. *Savremena arhitektura 3 – sledbenici*. Beograd: Građevinska knjiga, 1963.
Krajgher, Mira. ¨Nekoliko misli o liniji naše arhitekture¨, *Arhitektura* (Zagreb), br.13-17 (1948), str. 126-129; *Tehnika* (Beograd), br. 1 (1948), str. 33-36. Maksimović, Branko. „Ka diskusiji o aktuelnim problemima naše arhitekture“, *Arhitektura* (Zagreb), br. 8-10 (1948), str. 73-75.
Maksimović, Branko. ¨O teorijskom i naučnom radu u oblasti sovjetske arhitekture, (Izvod iz predavanja u okviru proslave 30-godošnjice Velike oktobarske socijalističke revolucije, u Domu Sovjetske kulture u Beogradu, 29.X 1947)¨, *Arhitektura*
Macura, Milorad. ¨Stanovanje¨, *Urbanizam i arhitektura* (Zagreb), br. 11-12 (1950), str. 23-29.
¨Konkursi za Dom Centralnog komiteta KPJ i zgradu Pretsedništva vlade FNRJ¨, *Tehnika* (Beograd), br. 6 (1947), str. 141-147.
Macura, Milorad. "Problematika naše arhitekture u svetlosti konkursa za zgradu Predsedništva vlade FNRJ", *Arhitektura* (Zagreb), br. 3 (1947), str. 3-17. (Zagreb), br. 4-6 (1947-1948), str. 15-16.

Marković, Zvonko. “Plastika Vjenceslava Richtera (1968)”. *Život umjetnosti - Časopis za pitanja likovne kulture i umjetnosti*, Zagreb: Matica hrvatska, 1968, str. 198-200.
Маневић, Зоран. “Архитектура и политика (1937-1941)“, *Зборник за ликовне уметности Матице српске* (Нови Сад), бр. 20 (1984), стр. 292-308
Manević, Zoran. „Iz muzeja: Urbanisti pod zakletvom“, *Komunikacija* (Beograd), br. 48 (1986), nepaginirano.
Минић, Оливер. „Једна нова просторна концепција музеја“. *Архитектура урбанизам*. Београд, 1966.
Минић, Оливер. “Конкурс за зграду Модерне галерије у Београду“. *Архитектура урбанизам*, Београд, 1960.
Минић, Оливер. „Модерна галерија у Београду“. *Архитектура урбанизам*. (Београд), 1962.
Minić, Oliver. „Struktura grada i centri društvenog života“, *Arhitektura* (Zagreb), br. 1-4, 1950.
Minić, Oliver. „Pregled urbanističke i arhitektonske delatnosti u Jugoslaviji 1945-1965“, *Tehnika* (Beograd), 1966, str. 49-66.
Mohorovičić, Andrija. ¨Prilog teoretskoj analizi problematike arhitektonskog oblikovanja¨, *Urbanizam i arhitektura* (Zagreb), br.1-2 (1950), str. 5-12.
Mohorovičić, Andrija. "Teoretska analiza arhitektonskog oblikovanja", *Arhitektura* (Zagreb), br. 1-2 (1947), str. 6-8.
Mutnjaković, Andrija. “Viktor Kovačić”. *Arhitektura* (Zagreb), 1965.
Mutnjaković, Andrija. *Biourbanizam*. Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1982.
Nestorović, Bogdan. ¨Za novi lik socijalističkog arhitekte¨, *Urbanizam i arhitektura* (Zagreb), br. 11-12 (1950), 14-15.
¨O socijalističkoj arhitekturi (Predavanje arh. B. Stojanovića održano u Ruskom domu 22.X 1947. godine)¨, *Arhitektura* (Zagreb), br. 4-6 (1947-1948), str. 14.
Ostrogović, Kazimir. ¨O arhitekturi¨, *Tehnika* (Beograd), br. 1 (1946), str. 6-7.
Petrović, Branko. ¨O našoj arhitektonskoj teoriji¨, *Urbanizam i arhitektura* (Zagreb), br.5-6 (1950), str. 89.
Planić, S. ¨Problematika naše sadašnje arhitekture¨, *Tehnika* (Beograd), br. 10-12 (1948), str. 292-296.
Richter, Vjenceslav. *Sinturbanizam / Vjenceslav Richter,* (1964). Zagreb: Mladost, 1964.
Richter, Vjenceslav. „Natječaj za idejno rješenje zgrade Muzeja revolucije naroda i narodnosti Jugoslavije“. *Arhitektura*. Zagreb, 1961.
Саичић, Никола. „1946-1981. Osvrt na dela arhitektonske baštine“ (1981). *Izgradnja*, (Beograd), br. 11/1981, str.12.
Seissel, Josip. "Osvrt na protekle arhitektonske natječaje", *Arhitektura* (Zagreb), br. 8-10 (1948), str. 67-69.
Stojanović, Bratislav. ¨O nekim pitanjima arhitekture kod nas. Povodom konkursa za tipove školskih zgrada na selu¨, *Tehnika* (Beograd), br. 5-6 (1949), str. 186-192.
Tkalčić, Vladimir. ¨Na putovima socijalističke muzeologije¨, *Urbanizam i arhitektura* (Zagreb), br.9-10 (1950), str. 57-60.
Horvat, Pintarić Vera. *Josip Seissel.* (1978). Zagreb: Galerija Nova , 1978.
Ševgić, Neven. „Realizam sovjetske arhitekture. (Povodom brošure N.J.Kolija), *Arhitektura* (Zagreb), br. 4-6 (1947-1948), str. 16.
Ševgić, Neven. ¨Stvaralačke komponente arhitekture FNRJ¨, *Urbanizam i arhitektura* (Zagreb), br.5-6 (1950), str. 5-40.
Ševgić, Neven. ¨Zablude i kriza buržoaske arhitekture¨, *Arhitektura* (Zagreb), br.13-17 (1948), str. 129-131.
Ševgić, Neven. ¨Arhitektonsko nasleđe naroda Jugoslavije¨, *Arhitektura* (Zagreb), br.13-17 (1948), str. 6.
Šegvić, Neven. „Regionalna i suvremena arhitektura – Uz Rašićinu stambenu kuću u Makarskoj“, (1961). Zagreb: Vjesnik, 12.02.1961. str 7-8.
Šegvić, Neven. “Teze o modernoj arhitekturi” (1955). (Predgovor knjizi: Richards, J.M. *Moderna arhitektura*. Prevod: Gvozdenović S.), Zagreb: Mladost, str. 7-10.
Horvat- Pintarić, Vera. *Vjenceslav Richter.* Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 1970.
Stojanović, Bratislav i Uroš Martinović. *Beograd:1945-1975, urbanizam arhitektura.* Beograd: Tehnička knjiga, 1978.
Štraus, Ivan. *Arhitektura Jugoslavije 1945-1990.* Sarajevo: Svjetlost, 1991
Štraus, Ivan. *Nova bosansko hercegovačka arhitektura 1945-197.5* Sarajevo: Svjetlost, 1977.

Извори који се односе на организацију, реализацију и приказ изложби ликовних уметности у земљи и иностранству

Bauer, A. ¨Osvrt na izložbu jugoslavenske srednjevekovne umjetnosti u Parizu¨, *Urbanizam i arhitektura* (Zagreb), br.5-6 (1950), str. 73-77.
¨Izložba likovnih umetnika FNRJ¨, *Југославија СССР* (Београд), бр. 43 (1949), стр. 30.

¨Izložba likovnih umetnika FNRJ,¨ *Југославија СССР* (Београд), бр. 43 (1949): 30; С. П. Лебедјански, ¨Изложба совјетских сликара у Београду,¨ *Југославија СССР* (Београд), бр. 22 (1947): 8-12; Vjenceslav Richter, et al. ¨Izložba knjiga NR Hrvatske u Zagrebu,¨ *Arhitektura* (Zagreb), br.13-17 (1948): 73-74; Momčilo Stevanović, ¨Izložba slika Uroša Predića i Paje Jovanovića,¨ *Југославија СССР* (Београд), бр. 44 (1949): 29-32.
Лебедјански, С. П. ¨Изложба совјетских сликара у Београду¨, *Југославија СССР* (Београд), бр. 22 (1947), стр. 8-12.
Richter, Vjenceslav, et al. ¨Izložba knjiga NR Hrvatske u Zagrebu¨, *Arhitektura* (Zagreb), br.13-17 (1948), str. 73-74.
Stevanović, Momčilo. ¨Izložba slika Uroša Predića i Paje Jovanovića¨, *Југославија СССР* (Београд), бр. 44 (1949), стр. 29-32.

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

Током истраживачког поступка коришћено је више научних метода. У првој фази извршено је прикупљање и урађена анализа доступних библиографских извора о питању изложбених пракси у архитектонској теорији и пракси. Након ове фазе уследила је систематизација информација, уз детаљну анализу критеријума који су значајни за тему проучавања, односно за одређење релација: архитектура – изложбе, изложбе – друштво, друштво – архитектура. У исто време применом историјско интерпретативног метода утврђене су хронолошке везе и узрочно-последични односи између друштвених промена и промена у домену архитектуре у оквиру Југославије, као и однос између глобалних идеја у архитектури и архитектонске праксе у Југославији.

У оквиру истраживања аналитичким методом обрађена су сазнања везана за изложбену праксу архитектуре у Југославији у датом периоду и извршена је селекција релевантних примера на основу њихове индикативности. Путем методе студије случаја, која се показала као најпогоднија за истраживање, идентификовани су репрезентативни примери погодни за разматрање проблема истраживања. На основу увида из овог дела анализе, спроведена је компаративна анализа, а након тога и разматрање нових истраживачких питања у виду закључних разматрања.

3.4. Применљивост остварених резултата

Рад представља допринос у изучавању теорије и историје архитектуре у периоду од 1945. до 1991. у социјалистичкој Југославији, као и југословенске послератне историје. Како на ову тему до сада није било свеобухватних истраживања, као и због тога што предмет истраживања тј. изложбе архитектуре није могуће директно истраживати, теза је, насупрот хронолошком излагању, конципирана као низ студија случаја репрезентативних изложби или групи изложби архитектуре. Свака појединачна студија случаја, такође, подразумевала је и коришћење посебних метода и техника у зависности од истраживачког проблема и предмета рада који се испитује. На тај начин, показало се могућим да се у једном раду не само обухвати комплексност теме, већ она истовремено анализира са различитих проблемских аспеката, и отворе нова питања за наредна истраживања.

Истраживање је детаљније одредило механизме и методе организовања и извођења изложби архитектуре, као и њихову улогу у оквиру архитектонске теорије и праксе. У оквиру истраживања разматране су опште теоријске одреднице које се односе на изложбе

архитектуре и одређена је њихова улога у архитектонској пракси Југославије у назначеном периоду.
Кроз проучавање односа између изложби, архитектуре и ширег друштвеног, економског, политичког и културног контекста Југославије у датом периоду не долази се само до података о историјату изложбених пракси, већ и до практичних сазнања о релацијама између архитекуре, изложбених пракси, институција културе и изложбених простора. Значај истраживања сагледава се и у томе што нова сазнања о изложбеним праксама архитектуре у Југославији имају примену у процесу изучавања савремених кустоских пракси у архитектури данас.

3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

Докторска дисертација Младена Г. Пешића показује да кандидат поседује способност за самосталан научно-истраживачки рад. Ова тврдња је поткрепљена чињеницом да је кандидат у процесу израде и финализације рада овладао различитим методама научног истраживања пре свега из области историје и теорије архитектуре, али ширим знањима, методама и теоријама која су неопходна за истраживања која се сврставају у групу хуманистичких наука. Дисертација указује на способност кандидата да спроведе научно релевантну интерпретацију примарних и секундарних извора, кроз остваривање научне синтезе. Комисија сматра да је кандидат способност за самостални истраживачки рад показао и кроз поставку и образложење проблема, циља и полазних хипотеза истраживања, као и кроз примену научне методологије и специфичног методолошког приступа који су за циљ имали доказивање постављених хипотеза и што је за резултат имало научно релевантне закључке. Комисија сматра да је кандидат Младен Г. Пешић кроз формирану методологију и концептуални оквир истраживања показао способност дефинисања и експликације специфичне теме, и да је кроз научни рад на дисертацији показао да је у потпуности способан за самостални научно-истраживачки рад.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

Комисија издваја следеће научне доприносе докторске дисертације Младена Г. Пешића:

1. Темељни историјски преглед и научна анализа изложбених пракси архитектуре у ширем друштвено-политичком контексту у периоду социјалистичке Југославије 1945. до 1991. године (ДФЈ, ФНРЈ и СФРЈ).

2. Интердисциплинарно-културолошка научна анализа изложби архитектуре које се сагледавају као репрезентативни узорци, односно, културне и институционализоване праксе које имају значајну улогу у конституисању друштвене стварности.

3. Систематизација, категоризација и научна анализа изложбених пракси архитектуре уз детаљну анализу критеријума значајних за тему проучавања, односно за одређење релација: архитектура – изложбе, изложбе – друштво, друштво – архитектура.

4. Примена историјско интерпретативног метода са савремених теоријско-методолошких позиција друштвено-хуманистичких наука којом су установљене

хронолошке везе и узрочно-последични односи између друштвених промена и промена у домену архитектуре у оквиру Југославије, као и однос између глобалних идеја у архитектури и архитектонске праксе у Југославији у датом временском периоду.

5. Јасан избор и приказ архитектонских изложби методом студија случаја којом се избегава хронолошко историографско излагање које прати линеарни развој изложбених формата, а уводи избор типолошких и садржајно најкарактеристичнијих изложби за сваки од периода који се анализира.

6. Јасан приказ изложби архитектуре као места посредовања између теорије и праксе архитектуре и јавности, места презентације, а истовремено и места производње дискурса архитектуре, критичких истраживања и колективних имагинација о архитектури у оквиру динамичних међународних и домаћих (националних) културних интеракција и хетерогене културне климе унутар саме Југославије у периоду од 1945. до 1991. године.

7. Јасно сагледавање промене улоге архитектуре и сврхе њене репрезентације првенствено од стране државе, као и њено измештање из поља економије и грађевинарства у поље културе, што условљава промену места у оквиру којих су изложбе архитектуре организоване. Место организације изложби архитектуре дефинише и њен статус у оквиру друштва.

8. Утврђене је да су промене у политичким концепцијама савезне државе и њеног положаја у глобалном контексту као и институционална позиција архитектуре у оквиру система који је у овом случају главни инвеститор градње, имале утицај на начин на који су изложбе архитектуре коришћене као медиј националне саморепрезентације, од изложби југословенске архитектуре у периоду четрдесетих, педесетих и шездесетих година, до изложби „националних републичких архитектура― у седамдесетим и осамдесетим годинама 20. века. Кроз приказивање слике архитектуре, организатори су повратно градили слику о држави како на унутрашњем тако и на спољашњем плану.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

Научни доприноси који су остварени у дисертацији представљају унапређење научних знања, јер у поређењу са постојећим стањем у науци, редефинишу и квалитативно ревалоризују досадашња тумачења изложбених пракси у оквиру архитектуре у Југославији након Другог светског рата.

Дисертација пружа нова сазнања и тумачења која су настала надовезивањем на досадашња научна сазнања о дискурсу архитектуре у Југославији у периоду од 1945. до 1991. године.

Комисија наглашава да је у дисертацији по први пут изведено свеобухватно истраживање и анализа изложбених пракси архитектуре социјалистичке Југославије. Тако изведено истраживање представља прилог проучавању историје и теорије архитектуре и урбанизма у оквирима Југославије у периоду од краја Другог светског рата до почетка деведесетих година 20. века.

4.3. Верификација научних доприноса

Pešić, Mladen. „Big scale or small scale: a typology of architectural exhibitions held in Yugoslavia (SFRY) and their present significance.“ *Serbian Architectural Journal* (Belgrade: University of Belgrade - Faculty of Architecture). Рад прихваћен за публиковање **(M24)**

Bunjak, Ksenija, Mladen Pešić, and Aleksandar Kušić. “Post-socialist Urban Development of New Belgrade: Old vs. New Building Typologies against the Backdrop of Current Climate and Ideological Changes.” In New Urban Configurations, edited by R. Cavallo, S. Komossa, N. Marzot, M. Berghauser Pont and J. Kuijper, 320-28. Amsterdam: IOS Press, 2014. ISBN: 978-161499365-0 **(M13)**

Kušić, Aleksandar, Pešić, Mladen i Marković Iva. ”The Landscapes of Non-Alignment: Belgrade Riverbanks and the (Re) Structuring of Socialist Power Relations”, u Peer Reviewed Proceedings of ECLAS 2012 Conference at Warsaw University of Life Sciences – SGGW – The Power of Landscape, ed. Izabela Dymitryszyn, Malgorzata Kaczynska i Gabriela Maksymiuk. Warsaw: Universiry of Life Sciences, Faculty of Horticulture and Landscape, 2012. str. 50-54. ISBN 978-83-935884-0-4 **(M33)**

Pešić, Mladen. i Kušić, Aleksandar. „Arhitektura i klimatske promene u savremenim izložbenim praksama – moguće interpretacije i uticaji na aktuelne arhitektonske prakse“ u: Đokić V. (ur.) *Uticaj klimatskih promena na planiranje i projektovanje II. Razvijanje optimalnog modela.* Beograd: Univerzitet u Beogradu, Arhitektonski fakultet, 2012. ISBN 978-86-7924-093-4 **(M45)**

Pešić, Mladen. „Exhibitionary Complex: Architecture as an Exhibit“ *Serbian Architectural Journal* 5/3 (2013): 282-305. ISSN: 1821-3952 **(M51)**

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

На основу анализе дисертације кандидата Младена Г. Пешић, Комисија констатује да је дисертација написана у складу са одобреном темом, те да су структура дисертације, теоријски приступ и оквир, као и примењена научна методологија и сви елементи анализе потпуности у складу са пријавом на коју је Универзитет у Београду дао сагласност.

Дисертација је задовољила све критеријуме обима, квалитета и научног доприноса. Комисија истиче да дисертација у потпуности задовољава научне критеријуме и пружа научни допринос ужој научној области *Архитектура* у теоријском и историографском смислу. Комисија високо оцењује све резултате и научне доприносе дисертације, пре свега недовољно обрађену тему изложбених пракси архитектуре и њихових односа са југословенским културним простором, који је кандидат проблематизовао и научно обрадио примењујући оригинални теоријско методолошки приступ истраживању историје архитектуре који припада хуманистичким наукама. Комисија посебно истиче подухват кандидата да оствари научно свестрано и оригинално тумачење односа између изложби архитектуре и ширег струковног и друштвеног контекста у оквиру Југославије у периоду од 1945. до 1991. године који до сада није био предмет подробнијих научних студија. Поред тога Комисија истиче рад кандидата на приказу и анализи изложби архитектуре које до сада нису биле анализиране, а које су како је дисертација показала битни догађаји и могућа архивска грађа за истраживање архитектуре конкретног периода.

Докторска дисертација Младена Г. Пешића представља темељан, свеобухватан и систематичан рад о односу архитектуре, изложбених пракси и југословенског културног простора, који је од великог значаја за науку, и који излази изван досадашњих тематских, теоријских и методолошких оквира посматрања архитектуре Југославије у периоду од 1945. до 1991. године. У том смислу, Комисија наглашава могућност примене оригиналних резултата дисертације, што се првенствено односи на евидентирање и тумачење позиције изложби архитектуре као културолошке категорије у сврховито омеђеном хронолошком опсегу.

На основу свега наведеног, Комисија предлаже Научно-наставном већу Архитектонског факултета Универзитета у Београду да се докторска дисертација под називом **„Изложбене праксе архитектуре у Југославији и југословенски културни простор од 1945. до 1991.“** кандидата Младена Г. Пешића, мастер инжењера архитектуре, прихвати, изложи на увид јавности и упути на коначно усвајање Већу научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду.

У Београду, 14. 05. 2018. год.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Мариела Цветић, ванредни професор, ментор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

др Ана Никезић, ванредни професор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

др Јасмина Чубрило, ванредни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет

др Александра Ступар, ванредни професор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет